

200 AASTAT VÕRU 1. PÕHIKOOI

Läbi kahe sajandi

1. septembril 1992. aastal sai Võru 1. Põhikool 200 aastaseks.

Esimene teade koolist pärineb aastast 1792. Siis asutati Võru linnas ühe õpetajaga alamrahvakool. Esialgu kandis kool „Normal-Schule” nime ja oli mõeldud nii poeg- kui ka tütarlastele. Õppetöö toimus saksa keeles. Esimene õpetaja oli Johann-Friedrich Brinkmann Hannoverist. Koolis õpetati piiblit, lugemist, katekismust, laulmist, kirjutamist, arvutamist ja joonistamist.

Esimestel aastatel asus kool Võru mõisa endises härrastemajas. Alles sajandi keskpaiku anti koolile tasuta kasutamiseks linnale kuuluva kivimaja õuepoolne osa Koidula tn. 6 (praegu asub seal „Wermo” ühiselamu).

1811. aastast alates õppisid koolis ainult poisid. Arhiivis on säilinud õpilaste nimekirjad 1852. aastast alates; 1852. aastal astus kooli 29 ja 1853. a. 18 õpilast, valdavas enamuses saksa rahvusest. 1874. aasta tunnistuste raamatust selgub, et kool oli sel ajal 2klassiline. Õppeaasta jagunes poolaastaks e. semestriks. Õpilasi võeti kooli vastu septembris ja jaanuaris ning viidi ühest klassist teise või tunnistati kooli lõpetanuks ühe semestri lõpul. Atesteeriti järgmistes ainetes: elukombed, tähelepanemine, hoolikus, usuõpetus, rehkendamine, saksa keel, vene keel, lugemine, õige kiri, maateadus, laulmine, kirjutamine, joonistamine, võimlemine, puudutud tunnid, hiljaks jäämise korrad, mitu korda kiidetud ja mitu korda laidetud.

Tunnistusi anti neli korda aastas: mihkkipäevaks, jõuludeks, lihavõtteks ja jaanipäevaks.

Iga veerandaasta lõpus pan-

di õpilased teadmiste põhjal pingeritta: kõige parem — esimeseks, kõige halvem — viimaseks. Vanemat klassi nimetati esimeseks. Üks õpilane määrati teiste ülevaatajaks — priimuseks.

1887. a. 17. mai seadusega mindi üle venekeelsele õpetamisele, mida tuli kõrvalekalduvatult täita. Kõiki õppeaineid, v.a. usuõpetus ja kirikulaul, tuli õpetada vene keeles. Emakeelt abikeelena võis õpetada vaid nooremas klassis.

1905. aastal ehitati koolile uus hoone Karja tn. 22.

10. jaanuaril 1906 sai õpetajaks—juhatajaks Johann-Julius Sirk, kes töötas nimetatud ametikohal 1925. aastani. Tema eelkäija Saamuel Songi oli vallandatud 1905. aasta demonstratsioonist osvõtu pärast. Riigiteenistujate nimekirja saamiseks tuli J. Sirgul anda ametivanne 23. aprillil 1906 pastor Strucki juures ning kanda ühe kuu palk riigi pensionikassasse.

1908. aastal oli koolis juba 199 õpilast, neist luteriusulisi 187, juudiusulisi — 12. 59st vanema astme õpilasest lõpetas kooli vaid 14.

1918/19. õ/a. algas koolitöö sügisel 9. septembril ja jäi pooleli 5. detsembril 1918. Enamlased olid vallutanud Võru linna ja maakonna ning õpetajad olid sunnitud linnast lahkuma.

Õppetöö jätkus uuesti 3. märtsil 1919.

1919/20. õppeaastal töötas kool 3 põhi- ja 1 paralleelklassiga. Õpilaste rahvuslik koosseis oli järgmine: eestlasi 123, juute 1, muust rahvusest 2.

18. detsembril 1921 pidas pedagoogiline nõukogu ebanormaalseks, et õpilased pidid kohustusliku alghariduse omanda-

miseks pärast III klassi lõpetamist astuma teise kooli. Et Võru Linnavalitsusel oli plaanis ehitada linnakoolile uued ruumid, otsustas pedagoogiline nõukogu esitada linnavalitsusele kirjaliku ettepaneku muuta Võru Linna Poeglaste Algkool kui vanim õppeasutus Võru linnas kuueklassiliseks kooliks ning ehitada juurde uusi ruume. Juurdeehitust koolile ei tehtud, vaid 1925. aastal viidi poeglaste algkool Karja tänavalt üle Jüri tn. 39 ja liideti seal töötanud I ja II segaalgkooliga.

Linnavolikogu otsusega 15. augustist 1930 toodi kool (nüüd juba Võru Linna I Segaalgkoolina) üle Turu tn. 1 (praegu Seminari väljak 1), kus ta asub tänapäevani.

1930/31. õppeaastal töötas kool 6 klassi, 7 õpetaja ja 3 tunniandjaga. Kooli juhatajaks oli August Peterson.

1. septembril 1940 oli õpilasi 218, õpetajaid 7: Valev Härm, Anette Budkovsky, Olga Ennok, Emina Mäetalu, Ulrich Mikkelsaar, Elmar Tsirk ja Alfred Plakk.

Aastail 1945—1991 töötas meie hoones Võru 1. 7-, 8- ja 9-kl. kool. 1. septembrist 1991 kanname nime: Võru 1. Põhikool. Sõjajärgseil aastail on kõige kauem töötanud õpetajad Erika Vainola, August Rinken, Anni Rinne, Mall Vilu, Hele Rebane, Endla Lepp, Marje Altosaar jt.

Aastatel 1945—1992 olid direktorid: Robert Laanpere, Karl Nõmm, Merry Kalda, Valda Lillemaa ja 1992. aasta jaanuarist Mart Märdin; õppealajuhatajad Erika Vainola, Merry Kalda, Arved Kiisk, Helle Jaaniorg ja Koidula Rauk.

REGINA AUSMAA,
ajalooõpetaja